

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Cap. 1. De nomine pœnitentiæ, quatenus ea virtus est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

TRACTATUS VI.
De sacramento Pœnitentię.

C A P. I.

*De nomine & natura Pœnitentię, quatenus
ea virtus est.*

1 **P**œnitentia (à pœnâ dicta, quod sit dolor ani-
mi se ipsum affligentis ob malū commissa vel ^{bona}
missa) tūm præteritæ vitæ detestationem ani-
miquē dolorem, tūm nouæ obedientiæ inchoatio-
nem continet. Cum enim per actum virtutis pœni-
tentiæ, homo ad meliorem vitam animi mutatiōe
se conuertat, & ad iusticiam accedat, necesse est, vt
non solum vitæ nouæ propositum concupiscat seu
resipiscat, sed inprimis etiam vitam veterē seu pec-
catum tanquam malum abolendum detestetur, ac
de eo doleat, quandoquidem omnis mutatio duos
terminos requirit, vnum à quo recedatur, alte-
rum ad quem accedatur. Vnde colligitur proprium
& formale obiectum virtutis pœnitentiæ esse malū
peccati, quatenus est offensa Dei ab homine cū Dei
auxilio delenda & compensanda.

2 Pœnitentia virtus definitur detestatio ac dolor
animi de peccato, quatenus est offensa Dei inten-
tione eam abolendi ac compensandi (detestatio,
fuga, recessus animi à malo peccati, displicentia,
(quatenus est offensa Dei.) Nam detestari pecca-
tum, quatenus est præcisè malum moris & rationi
repugnans pertinet generatim ad generale propositi-
um virtutis ac honestatis.

Pœni-

Pœnitentiæ virtus est pars quædam iustitiæ erga 3
Deum commutativę non simpliciter dicta, sed secū-
dam quid, qualem inter Deum & hominẽ interce-
dere dixi lib. 3. Tract. 1. de iust. c. 3. n. 5. Nam sicut in
humanis, si quis alterius ius, autoritatem, vel hono-
rem læsit ad iustitiam commutativam pertinet com-
pensare & satisfacere, sic etiam peccatum omne re-
pugnat honorẽ Dei, tanquam vniuersalis authoris
nostri legislatoris, & iudicis: Ideo iustitia exigit,
vt læsus Dei honor & autoritas, quatenus fieri po-
test, emendetur, ac compensetur: Et licet peccator
Dei infiniti offensam re ipsa compensare nõ potest,
tamen cum Dei auxilio affectum exhibet, quam
quasi pro facto Deus reputans peccatum ex miseri-
cordia gratis remittit.

NB. Pœnitentiæ virtus non tantum versatur cir-
ca malum peccati detestandum & abolendum, sed
etiam circa bonum iustitiæ amplectendum, & re-
conciliationem cum Deo obtinendam: Ratio, quia
omnis detestatio ac fuga mali fundatur in persecu-
tione vel desiderio alicuius boni.

Duplex est pœnitentiæ actus, Vnus perfectus, qui 4
dicitur Contritio, alter imperfectus, qui attritio in
Aholis appellari solet.

Veræ contritionis actus tum à charitate, tum à 5
pœnitentiæ virtute procedit, ab illa quidem, quate-
nus dolemus de peccato, vt quid contrarium Deo
summo bono; ab hac autem, quatenus idem pecca-
tum abolere cupimus ad satisfaciendum Deo offen-
so, seu iniuriã affecto.

Contritionis actus in omni lege fuit congrua dis- 6
positio promeritam Christi consequendi iustifica-
tionem. Sumitur ex Zach. 1. Conuertimini ad me,
& conuertar ad vos.

Qui

- 7 Qui verè contritus est is saltem implicite paratus esse debet, quoduis aliud malum potius perferre, quam contra Deum peccare. Nam formalem seu expressam comparationem instituere, malle aquis mergi, igne perire, quàm peccasse aut peccare, necessarium non est & interdum ob hominis fragilitatem periculo non vacat.
- 8 In vera contritione continetur propositum saltem implicitum seruandi mandata Dei, & imprimis in noua lege suscipiendi sacramenta, baptismum & pœnitentiam, tanquam media à Deo per se instituta ad remissionem peccatorum.
- 9 Attritio seu imperfectus dolor de peccatis, v. h. m. vtilis sit ad salutē, debet ex supernaturali motu proficisci v. c. per fidem apprehenso, puta, quia tanquam Dei offensa pœnam æternam meretur, atque insuper affectum seu voluntatem peccandi excludere cum spe veniæ à Deo obtinendæ. Estque attritio via ad iustitiam præparata; dolor verò de peccato ob motiuum merè humanum non est vtilis, seu nullam omnino proportionem habet ad iustificationem.
- 10 Timor Dei alius filialis est (v. c. timere peccatum, quia Deo summo bono contrarium est) Et alius seruilis (v. c. timere peccatum quia reatum pœnæ à Deo infligendæ secum affert.) Timor autem seruilis, alius bonus, quamuis imperfectus, de quo iam dixi, alius malus & charitati oppositus: Talis est, si quis à peccato propter gehennæ timorem tanquam principale motiuum abstinens, ita vt si gehenna non esset, peccare vellet, est timor malus & charitati contrarius.